

Szukając informacji na temat Puszczy Białej, natrafiliśmy na ciekawą **postać**.
Mowa o **Pani Marii Żywirskiej- badaczce regionu**.

Urodzona w 1904 r. w Brańszczyku Maria Żywirska z domu Byczyńska jest autorką bezcennej naukowej monografii „Puszcza Biała – jej dzieje i kultura” będącej rezultatem wieloletnich badań prowadzonych w terenie jeszcze przed wybuchem II wojny światowej.

dwór Byczyńskich

Rodzina Byczyńskich, właściciele dawnego proboszczowskiego folwarku w Brańszczyku, w trakcie I wojny światowej schroniła się w Rostowie nad Donem. Maria uczyła się tam w gimnazjum. W 1918 r. rodzina wróciła do swojego majątku, lecz zamiast drewnianego dworu zastała jego zgliszcza. Byczyńscy postanowili na jego miejscu wybudować, stojący do dziś, murowany dom. Tego samego roku Maria kontynuowała naukę w wyszkowskim, a następnie w warszawskim gimnazjum. W 1923 r. rozpoczęła studia na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Warszawskiego, które ukończyła w 1928 r. Jako świeżo upieczony magister historii rozpoczęła pracę w wyszkowskim gimnazjum ucząc historii i rysunku. Tam poznała Zygmunta Żywirskiego, za którego wyszła w 1933 r. Razem przenieśli się do Lublina.

Już w latach dwudziestych podjęła się badań nad kulturą, dziejami, życiem codziennym mieszkańców regionu Puszczy Białej. Skrupulatnie opisywała prace rolne, narzędzia używane na wsi, sposoby uprawy. Pomagała jej siostry Helena i Antonina. Talent plastyczny pozwalały Marii na własnoręczne dokumentowanie wzorów tradycyjnej, drewnianej architektury kurpiowskich wsi. W ten sposób opracowała wygląd narzędzi rolnych, urządzeń do produkcji płótna, naczyń kuchennych. Stworzyła także dokumentację ozdobnych rzeźbionych szczytów puszczańskich chałup, ich zakończeń, a także wzory motywów dekoracyjnych belek szczytowych. Szczegółowo skatalogowała ozdobne gzymsy

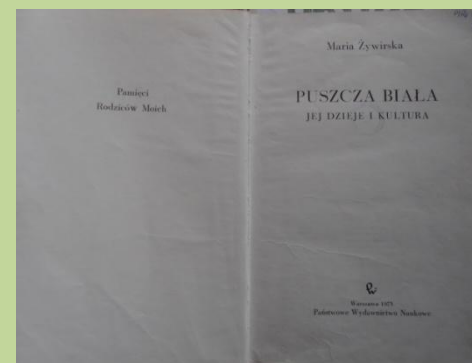
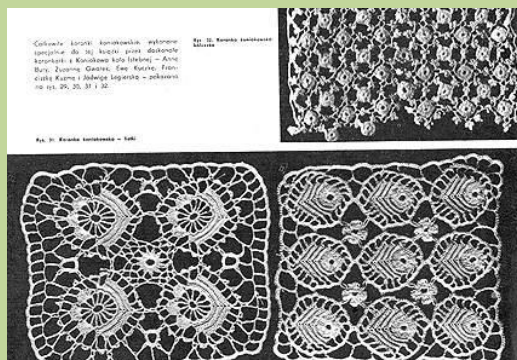

Maria Żywirska z dziećmi

nadokienne i poszeregowała je według wzorów charakterystycznych dla danej wsi. W zakresie jej zainteresowania znajdowały się także: gospodarka rolna i hodowlana (m.in. uprawa roli, sprzęt gospodarczy, pszczelarstwo), tradycyjne zajęcia pozarolnicze (m.in. rybołówstwo, flisactwo), przemysł domowy, rzemiosło i chałupnictwo (m.in. obróbka, wełny, włókna, lnu i konopi, tkactwo, obróbka drewna, wikliniarstwo, garncarstwo, kowalstwo), wieś i zagroda (m.in. typy wsi, budynki gospodarcze, chałupa), urządzenie domu (m.in. wnętrze domu, sprzęty, niecenie ognia, oświetlenie), pożywienie, odzież i higiena. W zasadzie monografia w dużej części gotowa była już przed wojną. Materiały podczas II wojny światowej uległy częściowemu zniszczeniu.

Dzieło jej życia „Puszcza Biała – jej dzieje i kultura” wydana została przez Państwowe Wydawnictwo Naukowe w 1973 r. w zaledwie dwutysięcznym nakładzie. Po niedługim czasie został wyczerpany.

Jesienią 2009 r. Staraniem Stowarzyszenia Przyjaciół Wyszkowa, Puszczy Białej i Kamienieckiej światło dzienne ujrzał reprint monografii. Maria Żywirska zmarła w styczniu 1980 r. Została pochowana w Brańszczyku. Mimo wkładu Żywirskiej w badania na temat terenu Puszczy Białej, jej postać nie została jak dotąd w żaden sposób uhonorowana.

Dzięki tej książce dowiedzieliśmy się wielu ciekawych rzeczy o KURPIACH BIAŁYCH.